

GLEBALIŠKI LIST.

IZDAVA UDRUŽENJE
GLEB. VEROLJUBE
MEŠTNOJ ODRUŽ-
BE U Ljubljani.

SEZONA
1922-23

ŠTEV. 23

ŠTEBI IN TUJEČ

**STROJNO IN ELEKTRIČNO
PODJETJE**

LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA ŠT. 4.

PROJEKTI, PRORAČUNI VSEH VRST.

**GRADBA ELEKTRIČNIH CENTRAL ZA VISOKO
IN NIZKO NAPETOST.**

LASTNO IZDELOVANJE VSEH SKLEPALNIH NAPRAV IId.

**PRODAJA VSEH VRST MOTORJEV TER STROJEV ZA IZDELO-
VANJE LESA, ELEKTROTEHNIČNEGA MATERIALA IN ŽARNIC.**

Mednarodno-špedicijsko podjetje

Brzljavi:
UHERSPED

F. & A. UHER

Brzljavi:
UHERSPED

Ljubljana

Maribor

Rakek

Šelenburgova ul. 4

Slovenska ulica 8

Telefon 117

Telefon 344

Jesenice

Palača Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani

Veletrgovina s premogom in drvni

Naznanilo! Tvrdka Peter Kozina & Ko.

Ljubljana-Tržič

otvorila je novo prodajalno čevljev na malo (en detail)

v Aleksandrovi ulici št. 1.

Pazite na znamko svet. firme

Najboljši in najcenejši fabrikat Jugoslavije!!!

HUGO ZATHEY

Spored

Drama:

Marec	20. torek	— Zaprto.	
"	21. sredo	— Idiot.	Red D
"	22. četrtek	— Othello.	Red B
"	23. petek	— Zaprto.	
"	24. sobota	— Češnjev vrt.	Izven
"	25. nedelja	— Othello.	Izven
"	26. poned.	— Češnjev vrt.	Red C

Opera:

Marec	20. torek	— Zaprto.	
"	21. sredo	— Sevilski brivec.	Red E
"	22. četrtek	— Zaprto.	
"	23. petek	— Čarostrelec.	Red D
"	24. sobota	— Nižava.	Red A
"	25. nedelja	— Čarostrelec.	Izven
"	26. poned.	— Zaprto.	

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kine itd. kakor:

Iestence, namizne, stoječe svetilke i. t. d.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih izdeluje v
kovini, lesu, svili, steklu i. t. d. edina jugoslovenska

„Svetlobna industrija VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTE“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/I.

IDIOT.

Roman. Spisal Fjodor Mihajlovič Dostojevski.

Za oder priredil Boris Putjata.

Prevel Vladimir Levstik.

Režiser: BORIS PUTJATA.

Čitalec g. Lipah.

I. slika. V kupeju III. razreda.

Parfen Rogožin g. Putjata.

Knez Miškin g. Rogoz.

Lebedev g. Medven.

II. in III. slika. Knez Miškin se seznani z Jupančinovimi.

Ivan Fjodorovič, general Jupančin g. Terčič.

Jelizaveta Prokofjevna, njegova žena ga Rogožova.

Aleksandra	} hčerke Jupančine	{	gna Mira Danilova.
Adelaida			gna Zbočilova.
Aglaja			ga Šaričeva.

Knez Miškin g. Rogoz.

Gavrilko Ardaljonovič, imenovan „Ganja“ g. Gregorin.

IV. slika. Družina Ivolginova.

Ardaljon Aleksandrovič Ivolgin g. Peček.

Nina Aleksandrovna, njegova žena gna Rakarjeva.

Ganja	} Ivolginovi otroci	{	g. Gregorin.
Varja			gna Gabrijelčičeva.
Kolja			gna Gorjupova.

Ferdiščenko, njih stanovalec g. Cesar.

Nastasja Filipovna ga Nablockaja k. g.

Rogožin g. Putjata.

Knez Miškin g. Rogoz.

Lebedev g. Medven.

Pticin g. Smerkolj.

V. slika. Nenavaden dogodek pri Nastasji Filipovni.

Nastasja Filipovna	ga Nablockaja k. g.
Darja Aleksejevna	ga Juvanova.
Atanazij Ivanovič Tockij	g. Kumar.
General Jupančin	g. Terčič.
Ganja	g. Gregorin.
Ptčin	g. Smerkolj.
Mladi človek	g. Sancin.
Stari človek	g. Medven.
Katja, služkinja	gna Polajeva.
Knez Miškin	g. Rogoz.
Rogožin	g. Putjata.
Lebedev	g. Medven.
Ferdiščenko	g. Cesar.
Poročnik Keller	g. Markič.

VI. slika. Pobratimstvo.

Rogožin	g. Putjata.
Knez Miškin	g. Rogoz.

VII. slika. „Vitez klaverne postave“.

Jelizaveta Prokofjevna	ga Rogozova.
Aleksandra } hčerke Jupančinove	{ gna Mira Danilova.
Adelaida }	{ gna Zbořilova.
Aglaja }	{ ga Šaričeva.
Kolja Ivolgin	gna Gorjupova.
General Ivolgin	g. Peček.
Knez Miškin	g. Rogoz.
Lebedev	g. Medven.

VIII. slika. Na zeleni klopi.

Jelizaveta Prokofjevna	ga Rogozova.
Aglaja Ivanovna	ga Šaričeva.
Knez Miškin	g. Rogoz.

IX. slika. Sestanek.

Nastasja Filipovna	ga Nablockaja k. g.
Aglaja Ivanovna	ga Šaričeva.
Rogožin	g. Putjata.
Knez Miškin	g. Rogoz.

X. slika. Brezumca.

Rogožin	g. Putjata.
Knez Miškin	g. Rogoz.

OTHELLO.

Tragedija v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.
Prevel Oton Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

Beneški dož	g. Lipah.
Brabantio, senator	g. Skrbinšek.
Prvi senator	g. Medven.
Drugi senator	g. Sancin.
Graziano, Brabantijev brat	g. Cesar.
Lodovico, Brabantijev sorodnik	g. Drenovec.
Othello, plemenit zamorec v beneški službi	g. Levar k. g.
Cassio, njegov pobočnik	g. Kralj.
Jago, njegov praporščak	g. Rogoz.
Roderigo, beneški plemič	g. Gregorin.
Montano, namestnik na Cipru	g. Peček.
Desdemona, Brabantijeva hči,	
Othellova žena	ga Šaričeva.
Emilija, Jagova žena	ga Juvanova.
Bianca, Casijeva ljubica	gna Gabrijelčičeva.
Glasnik	g. Terčič.

Plemiči, vojaki, senatorji, godci.

Prvo dejanje se godi v Benetkah, naslednja na Cipru.

Glasbo zložil g. Balatka. Dekoracije naslikal g. Skružny.

Kostume izdelala g. Dobry in ga Waldsteinova.

Po prvem in četrtem dejanju daljša pavza.

Darila so najlepše — „slike“. Oglejte si jih Aleksandrova c. 5.

V. BEŠTER ~~ATELJE~~ „HELLOS“

ČEŠNJEV VRT.

Komedija v štirih dejanjih. Spisal A. P. Čehov. Poslovenil J. Vidmar.

Režiser: BORIS PUTJATA.

Ranjevska, Ljubov Andrejevna, graščakinja	ga Nablocka.
Anja, njena hči	gna Gorjupova.
Varja, njena rejenka	ga Šaričeva.
Gajev, Leonid Anderjevič, brat Ranjevske	g. Putjata.
Lopahin, Jermolaj Aleksejevič, trgovec	g. Cesar.
Trofimov, Pjotr Konstantinovič, študent	g. Rogoz.
Simeonov Piščik, Boris Borisovič, graščak	g. Peček.
Charlotta Ivanovna, guvernanta	gna Rakarjeva.
Jepihodov, Semjon Pantalejevič, pisar	g. Plut.
Dunjaša, hišna	gna V. Danilova.
Firs, stari lakaj	g. Lipah.
Jaša, mladi lakaj	g. Medven.
Popotnik	g. Terčič.

Gostje, služinčad.

Dejanje se vrši na posestvu L. A. Ranjevske.

V novi palači „Ljubljanske kreditne banke“ nasproti glavne pošte, sva odprla

KAVARNO „EMONA“

opremljeno z vsem komfortom.

V I. nadstropju posebna damska in igralna soba.

Za naklonjenost sl. občinstva se vljudno priporoča

Jan in Kati Fiala.

SEVILSKI BRIVEC.

Buffo-opera v dveh dejanjih. Spisal Cezar Sterbini.

Uglasbil G. Rossini. Prevel A. Funtek.

Dirigent: NEFFAT.

Režiser: SEWASTIANOW.

Grof Almaviva	g. Kovač.
Bartolo, zdravnik	g. Zupan.
Rozina, varovanka v hiši Bartola	ga Lovšetova k. g.
Figaro, brivec	g. Levar.
Basilio, učitelj glasbe	g. Betetto.
Fiorello, sluga Almavive	g. Zorman.
I. sluga (tenor)	g. Banovec.
II. sluga (bas)	g. Pugelj.
Berta, hišna pri dr. Bartolu	ga Smolenskaja.
Častnik	g. Zorman.
Notar	g. Perko.

Vojaki, godci.

Dejanje se vrši v Sevili.

Prva vprizoritev 5. februarja 1816 v Rimu.

Dr. Bartolo, postarn, ohol, nezaupen, lakomen mož ima mlado, lepo in bogato varovanko, Rozino; v to je zaljubljen in jo hoče za ženo. Strogo jo čuva. V petju jo poučuje Basilio, intriganten in podkupljiv človek, pristaš Bartolov. Dekličino ljubezen pa ima mladi, lepi in bogati grof Alma v i v a, ki ji priredi kot Lindoro podoknico. Da pospeši zблиžanje z izvoljenko, se posluži Figara, spretnega, podjetnega, premetenega in predrznega brivca. Ta mu svetuje, naj se obleče kot častnik in gre v Bartolovo hišo, kakor da išče vojaške nastanitve ter naj dela, da je pijan. — Figaro gre pa tudi k Rozini in ji pove, da jo ljubi Lindoro. Deklica je vsa srečna v svoji ljubezni in piše pisemce dragemu, Almaviva pa izvrši, kar mu je svetoval Figaro in provzroči v Bartolovi hiši veliko zmedo. S tem konča prvi akt.

V drugem aktu nastopi Almaviva kot glasbenik Don Alonzo, ki pravi, da je Basilijev učenec in za ta dan njegov namestnik, ker je Basilio bolan; poučeval bo danes Rozino. — Za njim pride Figaro in izvabi Bartola iz sobe s pobijanjem posode. Ta hip porabita Lindoro in Rozina, da si prisežeta ljubezen in zvestobo. Sedaj pa se pojavi Basilio, in zmeda postane večja. Almaviva ga podkupi z možno zlata, da se uda trditvi,

da je bolan, in tako ga spravijo iz hiše. Medtem, ko Figaro brije Bartola, pove Lindoro Rozini, da pride ponjo o polnoči. A Bartolo vjame nekaj zadnjih besedi in gre s palico nad tekmece; ta pa pobegne s Figarom iz hiše. Tedaj nastopi Basilio in pove Bartolu, da je bil dozdevni Don Alonzo grof Almaviva sam. — Bartolo dokazuje Rozini, da jo je Lindoro izdal in da jo namerava oddati Almavivi. Meneč, da je izdana, sprejme Rozina Bartolovo roko in hoče skleniti zakon takoj. — Bartolo pošlje Basillija po notarja, da napiše pogodbo, sam pa gre po stražo, da bi onemogočil ponočni poset. — Almaviva in Figaro pa udreta skozi balkonska vrata, kamor sta prišla po lestvici in pojasnita Rozini, da je Lindoro grof Almaviva, ki jo popelje k altarju kot grofico. Prav tedaj pa prideta Basilio in notar; ta napiše pogodbo, navzoči jo podpišejo in tudi Basilio, podkupljen od grofa, se ne brani biti za pričo. Ko dospè Bartolo s stražo, je pogodba sklenjena in Rozina zaročena z grofom.

Skladatelj Anton Foerster je pravkar dovršil novo opero v petih činih: »Dom in rod«, katere razdelnica (partitura) obsega 522 strani. Po vprizoritvi »Gorenjskega Slavčka« l. 1896. je izrazil ocenjevalec prof. Hoffmeister upanje, in takorekoč naložil skladatelju na vest, da naj »Gorenjski Slavček« ne ostane edina njegova opera, marveč, da naj podari domači glasbeni prosveti še katero naslednico. Ta želja in nada je sedaj uresničena.

Dr. F. M.

TRGOVSKA BANKA d. d. - LJUBLJANA **SELENBURGOVA UL. 1**

preje SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

!!! izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. !!!

GRIČAR & MEJAČ **ZALOGA OBLEK ZA DAME,**
GOSPODE IN OTROKE

LJUBLJANA, Selenburgova ulica 3.

Vogal Knaflove ulice.

Najfineji pisemski papir

priporoča

: M. TIČAR :

LJUBLJANA,
SELENBURGOVA ULICA.

ČAROSTRELEC.

Romantična opera v treh dejanjih (petih slikah).

Spisal F. Kind. Poslovenil A. Funtek.

Godbo zložil K. M. Weber.

Dirigent: MATAČIČ.

Režiser: O. ŠEST.

Otokar, vladajoči knez	g. Cvejič.
Kuno, knežji dedni logar	g. Pugelj.
Agata, njegova hči	ga Lewandowska.
Anka, mlada sorodnica	ga Lovšetova.
Gašper, prvi lovec	g. Zathay.
Maks, drugi lovec	g. Šimenc.
Samiel, črni lovec	g. Zorman.
Puščavnik	g. Betetto.
Kilian, bogat kmet	g. Debevec.

Lovci. Družice. Kmetje.

Kraj: v nemškem gorovju Čas: kmalu po tridesetletni vojni.

Vsebina: 1. dej.: Slavnostni prostor na velikem strelišču, kjer se je kmet Kilian odlikoval kot mojstrski strelec. Veliko veselje med lovci. Le Maksa, ki je bil dotlej najboljši strelec, to pot pa ni nič zadel, vse zasmehuje. Višji logar napoveduje običajno poizkusno streljanje, ki se vrši jutri. Če bo pri tem streljanju Maksu sreča mila, dobi za ženo lepo Agato. Toda zle slutnje ga vznemirjajo. Kar se pojavi Gašper in ga povabi, da gre z njim vlivat čarobne kroglice.

2. dej.: V logarjevi hiši sedi Agata in prede. Anica zabija v steno žebelj, na katerem naj visi slika pradede. Vesela je in bi tudi svojo žalostno prijateljico Agato rada razveselila. Ko odide iz sobe, je Agata zopet sama zatopljena v svoje repe ljubezenske sanje, zakaj njeno srce pričakuje že dolgo ljubega. In res pride Maks, toda le na kratek čas in že odhaja. Izgovarja se, da mora jelena, ki ga je pravkar ustrelil v zloglasnem volčjem brezdnju, spraviti domov. Agata sluti nekaj hudega, ga zadržuje, toda vse zaman.

Izpremema: Volčje brezdnje. Gašper pričakuje Maksa, ki končno pride. Navzlic svarilu ranjke matere in Agate pomaga Maks pri čaranju.

3. dej.: Agata, že v poročni obleki, je navidezno vsa srečna nevesta, toda zle slutnje je niso zapustile. Zopet jo tolaži Anica, a ne dolgo, zakaj tudi njo obhaja strah in bojazen.

Izpremema: Slavnostno streljanje. Grof Otokar odredi, da bodi cilj bel golob. Maks strelja. V tem trenutku pride Agata in se zgrudi na tla. Ljudstvo misli, da je ustreljena, toda v resnici je strel zadel Gašperja. Maks javno prizna svoj zločin in čaranje.

Grof Otokar ga hoče zato za vedno izgnati iz države; kar pa se pojavi puščavnik, ki prosi Otokarja milejše kazni. Grof se da preprostiti ter odredi, da naj Maks ostane v deželi eno leto na preizkušnji. Če bo v tem času dokazal, da je pošten in zvest, dobi ob letu lepo Agato za ženo. Narod poje v mogočnem koru in prekipeva veselja in hvaležnosti.

Carl Maria v. Weber je rojen 12. dec. 1786 v mestu Euten (Oldenburg) v Nemčiji. Prvo muzikalno izobrazbo je dobil pri očetu, ki je bil ravnatelj potujoče gledališke družbe. Pozneje je prišel v šolo k mojstru Mih. Haydnu v Solnograd. Dvanaest let star je bil že v dvornem cerkvenem zboru v Monakovem. Tu je zložil nekaj muzikalnih del (med njimi tudi svojo prvo opero »Moč ljubezni in vina«), ki pa so postale žrtve požara. Druge opere iz te dobe so: »Mutasta deklica iz gozda«, »Peter Schmoll in njegovi sosede« in »Repoštev«. Osemnajst let star postane gledališki kapelnik v Bratislavi, nato v Karlsruhe in Stuttgartu. Tu je dokončal opero »Silvana«, toda mladi skladatelj je potoval še dalje. 1811. je dovršil komično opero »Abu-Hassan« in 1817. dobil mesto dvornega kapelnika v Draždanih. Tu se je končno ustavil za dalj časa in l. 1821. dovršil svojega »Čarostrelca« in poleg tega pozneje še »Precioso«, »Euryanthe« in »Oberona«. Umrl je ta najbolj popularni nemški skladatelj 5. jun. 1826. v Londonu.

ZDENKA RODIČ damski modni salon

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

(Palača „Zadružne gospodarske banke“)

PAPIRNA TRGOVINA

IVAN GAJŠEK

LJUBLJANA, Sv. Petra c. 2.

Fini pismeni papir v kartonu in mapah,
umetniške razglednice — vedno nove,
fini notezi, koledarji, poezije, albumi.

— Primerna priložnostna darila. —

NIŽAVA.

Muzikalna drama s predigro in v dveh dejanjih.

Besedilo pisal po A. Guimeru Rud. Lothar.

Uglasbil E. d'Albert.

Dirigent: L. MATAČIČ.

Režiser: V. SEWASTIANOW.

Sebastjano, posestnik	gg. Levar, Cvejić.
Tomaso, najstarejši občan	gg. Betetto, Zupan.
Moruccio, mlinarski hlapec	g. Pugelj.
Marta	gni Thalerjeva, Kattnerjeva.
Pepa	ga Matačičeva.
Antonija	ga Ribičeva.
Rozalija	gna Sfiligojeva.
Nuri	gna Korenjakova.
Pedro, pastir	g. Sowilski.
Nando, pastir	g. Banovec.
Župnik	g. Finko.
Kmet	g. Perko.

Kraj: Deloma visoka planota v Pirenejih, deloma v nižavi
Kataloniji na Španskem.

Sebastjano, veleposestnik, lastnik mnogih kmetij, gozdov, planin, mlinov itd. v Kataloniji na Španskem, je zabredel v dolgove. Da se jih reši, se hoče poročiti z bogato nevesto. Ker ima pa razmerje z lepo rejenko Marto, ki živi v mlinu, in ljudje o tem razmerju govore, je treba, da napravi takim govoricam pred svojo poroko konec. Zato gre v planine, kjer pase njegove črede mladi pastir Pedro. Ponudi mu Marto za ženo. Pedro je zadovoljen. Zapusti planine in gre v nižavo na svojo svatbo.

V mlinu se pripravljajo na svatbo. Mlinški hlapec Moruccio pouči Tomasa, najstarejšega, devedesetletnega občana o nezdravem razmerju med Sebastjanom in Marto. Tomaso zato svari Sebastjana. Sebastjano spodi jezen Moruccia iz mlina. Svatje gredo v cerkev. Po poroki se vrneta Pedro in Marta v mlin ter ostaneta tam sama. Pedro poln sreče, Marta hladna v težki zavesti svoje sramote. V Martini sobi se posveti luč. To je Sebastjano, ki ga ni sram, na poročno noč obiskati svoje ljubice.

Drugo jutro se prične Pedru razmerje jasnit. Hoče zapustiti nižavo in Marto in oditi v svoje solnčne planine. Marta pa ga vzljubi. Sebastjano pride in zahteva, da Marta pleše. Pedro ji brani in zato ga Sebastjano udari. Marta odkrije tajnost svojega razmerja s Sebastjanom. Pedro hoče napasti Sebastjana, a ta ukaže, naj ga siloma odstranijo. To se zgodi. Pride Tomaso in pove, da je bogata nevesta odklonila svatbo s Sebastjanom. Prodano bo torej vse njegovo imetje. Ostane mu le mlin. Marto hoče obdržati. Toda Marta se zaveda, da je žena Pedra, in Sebastjana odklanja. Ko jo ta poln strasti in srda vrže predse na kolena, pride Pedro. Razvije se dvoboj. Pedro zadavi Sebastjana, zapusti nižavo in nese Marto v svoje planine.

HOTEL „SOČA“, LJUBLJANA

LASTNIK H. POTOČNIK. ☎ SV. PETRA CESTA 5.

Prvi, najstarejši specialni strokovno
tehnički atelje za črkoslikarstvo, se
najtopleje priporoča za slikanje na-
pisov na steklo, kovine, les, zid itd.

PRISTOU & BRICELJ
LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 1.

J. Kostevc, manufakturna trgovina
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4.

J Na drobno! Telefon šte. 538. — Ček. ur. šte. 11.228. Na debeo!

KUNSTEK & PLETERSKI

trgovina z manufakturo, modnim blagom, usnjem in kožami.
Vodnikov trg 5 LJUBLJANA Kopitarjeva ul. 4

A. Čehov: „Češnjev vrt.“

»Češnjev vrt« so proroške sanje enega izmed največjih ženi-
ev ruske literature, A. Čehova. Pesnik je z očesom pravega umetnika
gledal to, česar njegovi sodobniki niti sanjali niso: čital je v knjigi
usode svoje domovine, ki jo je ljubil tako brezmejno, ono, kar se je
četrt stoletja pozneje v resnici zgodilo. »Češnjev vrt« je Čehovu
— Rusija, velika, imovita, lepa, duhovita, »angeli božji je niso zapu-
stili« (Ljubov Andrejevna, I. dej.), toda njeni vladarji, t. j. njena
inteligenca iz dobe Čehova, so bili večinoma taki-le gg. Gajevi.
Razviti, simpatični, duševni, tenkočutni, toda v svojo nesrečo in
nesrečo »Češnjevega vrta« tako daleč od resničnega življenja, brez
vsake zveze z zemljo ..., »negodé«, kakor pravi stari Firs. Gg. Ga-
jevi so živeli v nekakšnih oblakih, fantazirali so in prav nič videli
tega, kar je predlo življenje okrog njih. Govorili so mnogo, toda
»ničesar o pravem času«, kot na pr. nagovor omari za knjige (Ga-
jev, I. dej.), naprezali so si možgane, da si izmislijo vsakovrstnih
rešilnih sredstev, ki pa so bila — po njihovem lastnem priznanju —
vsa zanič. Zahteve življenja in njegovo hrepenenje so jim bile tuje.
Niso opazili, da se poraja krog njih nekaj novega, da drvi življenje
svojo pot naprej, oni sami pa ostajajo, kjer so bili, da so se na ta
način izločili iz življenja ... samo fantazirajo in niso sposobni, da
si odpomorejo. Zaman jim bodoči posestnik njihovega premoženja,
Lopahin, odpira oči, zaman jih opozarja: »Če si ničesar ne izmisli-
mo, bodo češnjev vrt prodali!« Zaman jih navdušuje za projekt,
ki naj reši »Češnjev vrt« in njegove gospodarje, projekt, ki je
pozneje podžgal največje duhove Rusije do revolucije in katerega se
morajo držati njeni sedanji vladarji, in ta projekt je: razdeliti
»Češnjev vrt« na parcele, vsak naj se »na svojem hektarju peča s
svojim gospodarstvom« (Lopahin, I. dej.). In ta nasvet prinaša
Gajevim bodoči gospodar »Češnjevega vrta« ne v zlobo, ki bi bila
popolnoma razumljiva pri potomcu sužnjem napram svoji bivši gos-
podu, temveč v ljubezni in žalosti, ki je lastna samo velikim ruskim
dušam, ki znajo vse odpustiti. Toda to vse nič ne zaleže, Gajevi ne
čujejo poziva resničnega življenja, sanjarijo zopet in zopet v obla-
kih in odgovarjajo na ta projekt samo: »Oprostite, kakšna kolobo-
cija!« (Gajev, I. dej.) Vidijo, slutijo, da se jim majó tla pod nogami,
pa si ne znajo pomagati ter žive vsak v svojem abstraktnem du-
ševnem svetu. »Nesreča se jim zdi tako nemogoča, da so priprav-
ljeni kaj zakričati ali pa napraviti kakšno neumnost« (Ljub. Andr.
III. dej.). Seveda je ta nesreča morala priti in je v resnici tudi
prišla: »Češnjev vrt« so dosedanji gospodarji izgubili, ga morajo
zapustiti in šele v tem trenutku razumejo glavni vzrok te svoje
velike izgube: »Naenkrat smo postali nepotrebni« (Gajev, IV. dej.).

Ne da bi se zavedali so postali Gajevi tista vrsta ljudi, »ki morajo poplačati za preteklost, poplačati s trpljenjem, le z nenavadnim, neprestanim naporom« (Trofimov, II. dej.). Nato pa prihaja novi vladar »Češnjevega vrta«, preprost človek, naravnost od zemlje, on, katerega dedje so bili na »Češnjem vrtu« le sužnji, ki jih »niti v kuhinjo niso pustili« (Lopahin, III. dej.). Prihaja s silo, ker ni mogel drugače utolažiti svoje zanosite in starodavne žeje po zemlji, ker niso nikdar njegovega glasu pravočasno poslušali tisti, ki bi svoj čas imeli zmožnost urediti na »Češnjem vrtu« vse tako kot je glasno in močno zahtevalo življenje in pravičnost.

Tako je prorokoval Čehov in tako se je tudi zgodilo: prišel je v Rusiji ta novi vladar »podret stara poslopja« (Lopahin, I. dej.), ker brez tega ni poti k novemu življenju, prišel je in »mahnil je s sekiro po »Češnjem vrtu« (Lopahin, III. dej.) — v imenu bodočnosti.

Sedaj ostane še eno: pričakovati vresničenja končnega proročanja pesnikovega, da kmalu »postane »Češnjevi vrt« srečen, bogat, razkošen« (Lopahin, I. dej.)...

Boris Putjata.

**Drago
Schwab**
Ljubljana.

**Oglašujte
v
Gledališkem
listu!**

Dr. Fr. M.:

Črtice k nastanku prve slovenske opere.

Prva večja, ne samo kitično, ampak popolnoma preglasbena pesemska in orkestralna skladba (na besedje Koseskega) je nemara: Kdo je mar? Njen skladatelj je oče Gašpar Mašek, rodom Čeh. V arhivu Glasbene Matice je ta skladba zapisana med prvimi (namreč v kazalu), skladbe same pa ni bilo dobiti. Pozneje je to pesem na novo vglasbil (tudi za orkester dr. Benjamin Ipavec v osemdesetih letih in se je pela pri vseh večjih koncertih.

Leta 1867. kot kapelnik ljubljanske čitalnice iz Senja prišli Anton Foerster je 18. in 19. grudnia 1869. kot dirigent vodil opereto »Tičnik«, katero je vglasbil dr. Benjamin Ipavec.

Prvo slovensko opero, začetkoma v obliki operete, je vglasbil Anton Foerster leta 1872. z naslovom: »Gorenjski Slavček«, pozneje tudi prvi oratorij: »Turki na Slevici« in nad pol tisoč skladb. S Foersterjem se ponašajo »Novice« leta 1868. (str. 6): Pozvan je prišel mladi Anton Foerster iz Senja kot glasbeni vodja čitalnice, Dramatičnega društva in (južnega) Sokola. Kar je bilo še pomanjkljivega, se bo v prihodnje uredilo, ker imamo za pevovodstvo umetnika, ki je na vsako stran kos svojemu poklicu. Enako pišejo »Novice« že 12. grudnia 1867. o Prešernovi besedi 8. grudnia, ko je Anton Foerster prvič vodil in sam pel in spremljal na glasovirju Slovaško pesem »Aj, če by byla...« S to pesmico je Anton Foerster prav očitno pokazal svojo umetnost v petju in v glasovirju, in v kako dobrih rokah je, kogar on uči peti in igrati na glasovir. Plodovitemu skladatelju Foersterju so skladbe takrat tekale kar iz rok: (Stari pevec, Na boj, Samo, Z glasnim šumom s kora, Mojim rojakom, Log za log se skriva, Vodnikov venec, Vprašanje in odgovor, Pri oknu). O Prešernovi veselici 7. grudnia 1868. se ponašajo zopet »Novice« z ozirom na Foersterja (str. 411): Pa naj se v Ljubljani kdo drug poskusi z nami, in 17. januarja 1869. po vprizoritvi parodijske opere: K r a l j V o n d r a XXVI., dne 31. decembra 1868 (in potem še 20. februarja 1870., 23. februarja 1873., instrumentacija Foersterjeva); zborovodji in pevovodji Foersterju se še enkrat izreka očitna zahvala za veseli večer in tako gre njegovo delo naprej.

Prav skromne so bile torej glasbene razmere v Ljubljani ob prihodu Antona Foersterja in zlasti še leta 1872., ko je deželni odbor kranjski razpisal nagrado 250 gld. za besedje in glasbo nove operete ali opere slovenske.

To je bil pogumen, naravnost občudovanja vreden čin; kajti ni bilo nobenih jamstev zato, da bi deželni odbor imel kake resne izglede, da se uresniči njegov razpis. Edino bi mogel računati na skladatelja Benjamina Ipavca in na Antona Foersterja. Misliti bi bilo, da je deželni odbor že imel kako izvestje o tem, da kdo namerava napisati in vglasbiti Slovincem

opereti) ali opero. Če bi bilo pisateljev in skladateljev na razpolago, bi pač mogel deželni odbor razpisati nagrado kar na dobro srečo. Toda skladatelj bi se bil morda takrat še lažje našel v osebi navedenih dveh skladateljev, toda za pisatelja, ki bi naj napisal besedje za skladbo, ni bilo nobenih izgledov.

Kar zadeva skladatelja Antona Foersterja, je vpoštevati, da je bil med Slovenci kolikor toliko še vendar nov človek, ki ni poznal toliko domačih razmer, da bi mogel sam iskati pisatelja za besedje.

V Ljubljani so takrat obstajale še prav malenkostne razmere v vsakem oziru. Kar se je kje zgodilo v osebnem ali javnem oziru, vedeli so na enkrat vsi Ljubljančani, saj pravijo, da v Ljubljani takrat ni bilo nobene razdalje, ampak je bila Ljubljana dolga od ljubljanskega mesta do Kurje vasi. In to je bilo — dobro!

Skladatelj Anton Foerster je bil ob času razpisa sila zaposlen kot pevovodja in glasbeni učitelj v Čitalnici, pri Dramatičnem društvu in pri Sokolu, imel je tudi obsežen zasebni pouk, in je bil ves dan zanj s tekočimi posli takorekoč izčrpan.

Skladatelj takrat sploh ni mislil na kako večje delo, kamoli na opereto ali opero, oziroma ni mogel misliti na kako tekmovanje zaradi svoje pre zaposlenosti.

Kakor vse, se je naposled po Ljubljani tudi poizvedelo, da pripravlja pisateljica Lujiza Pesjakova besedilo za opereto. Pa tudi sedaj Foerster ni mislil na tekmovanje pri razpisu za nagrado.

Da je prišlo vendarle do njegovega tekmovanja, je zasluga pred vsem Foersterjeve soproge, ki je zaznala za vest, da pripravlja pisateljica Lujiza Pesjakova neko besedilo. Ona je bila tista, ki je prigovarjala soprogu skladatelju, naj se vendarle vdeleži tekmovanja in je naposled skladatelja prepovorila, da je napravil obisk pri pisateljici Lujizi Pesjakovi, in tako sta se pisatelj in skladatelj sešla, dogovorila in lotila obadva razpisane operete, ki se je dovršila še tekom istega leta in tudi z vspehom vprizorila.

Skladatelj »Gorenjskega Slavčka« je moral pri svojem delu predvsem upoštevati razpoložna sredstva, s katerimi se more opereta ali opera v Ljubljani vprizoriti, sicer bi bila nova opera vključ vsem vrlinam mrtvo-rojenka, ker bi ne bilo nikogar, ki bi jo mogel smotreno vprizoriti.

Pozneje, ko so se razmere izboljšale, je mogel skladatelj še nadalje misliti na izpopolnitev svojega dela od prvotne operete, tudi v oblikovnem oziru, na popolno opero. Zato pa je treba bilo zopet pisatelja, ki naj priredi za glasbo tudi še ostalo gradivo. Toda kakor je videti, skladatelj doma ni našel sposobnega pisatelja. Na opernem besedilu stoji poleg pisateljice Lujize Pesjakove tudi ime Emanuela Cingla. Kakor so razmere pri nas, je na prvi hip misliti, da je bil Cingel gotovo kak češki prvovrsten igralec, ki se je zanimal za »Gorenjskega Slavčka«, po tem, ko se je seznanil z rojakom-skladateljem Foersterjem; on je pri tem proučil in priredil besedje za opero in pozneje posredoval za njeno vprizoritev v Narodnem Divadlu v Brnu (1910).

Toda vsa ta misel, kakor je priprosta in kot na dlani ležeča, vendar ni na resnične podlage. Skladatelj v Ljubljani ni našel nobenega pisca. Z Emanuelom Cinglom se je seznanil šele potom časniške objave. Cingel se je namreč ponujal kot libretist. Foerster mu je naznanil svoje težnje in tako je nastalo popolno operno besedilo z »Gorenjskega Slavčka«.

V nastopajočih časih naglo napredujoče domače glasbene prosvete, so se poslej večkrat pojavili in množili tekmovalni razpisi za nove slovenske skladbe. Načeloma se je Foerster vdeleževal vsakega takega tekmovanja, da bi rodoljubna prilika ne bila neizkoriščena in zamujena, in da bi razpis dosegel kolikor možno največ ugleda in uspeha.

Čeprav prvi razpis za slovensko opero ni imel pričakovati nobenega uspeha (Benjamin Ipavec se tekmovanja ni udeležil), vendar se je zgodilo čudo: rodil je prvo opero slovensko. Zaklad te opere se je dvigal in skušal dvigniti doma leta 1872. v dveh vprizoritvah, ponovno večkrat leta 1896., in v tujini med brati Čehi na Narodnem Divadlu v Brnu leta 1910. večkrat. Popolnoma dvigniti njegov zaklad, se je posrečilo šele sedanjemu rodoljubju, pravi ljubezni do izvirnega domačega dela in tudi v kateri je imela glasbena prosveta domača, dovolj sredstev, da je dvignila in izčrpala vse vrline »Gorenjskega Slavčka«, s tolikim uspehom in v takem sijaju, kot ga ni doživelo do sedaj še nobeno izvirno domače dramatično delo.

Domače moči so se pri tem izkazale kot najbolj usposobljene, dvigniti in izčrpati zaklad vsakega velikega glasbenega igrokaznega dela. Za sijajni uspeh »Gorenjskega Slavčka« so si pridobili nevenljivih zaslug: glede instrumentalne ureditve in glasbenega vodstva prof. Karel Jeraj, glede rediteljstva, reditelj Šest in v pevskem glasbenem oziru pa najboljša pevka, domača vzgojenka, naš »slovenski slavček«, gospa Lovšetova, ktere se zavzeto občinstvo ne more dovolj naslišati v tej operi.

TRGOVINA SLIK IN RAZGLEDNIC
„SPECIAL“ A. BABKA
preseljena je iz Dunajske ceste št. 6
na Aleksandrovo cesto št. 7.

VIKTOR BAJT nasl.
Prva ljubljanska cvetličarna
:: **LJUBLJANA.** ::

Današnja številka prinaša kot umetniško prilogo sliko g. Huga Zatheya, člana opere.

**Mnogo
denarja**

si lahko prihranite

ako kupujete blago za moške
in ženske obleke, perilo, tri-
kotažo, posteljno opremo itd.

v velikem skladišču blaga

veletrgovine

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg 10.

Urejuje Fran Lipah.

Cena Din 3.50.

Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.